

Bestuurlijke samenvatting

Ontwerp Water- en rioleringsprogramma 2026–2030 Gemeente Stadskanaal (WRP)

Inleiding en doel
Met het Water- en rioleringsprogramma (WRP) 2026–2030 geeft de gemeente Stadskanaal invulling aan haar wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het WRP vervangt het gemeentelijk Water- en rioleringsplan 2021-2025 en past binnen de systematiek en uitgangspunten van de Omgevingswet. Het ontwerp programma beschrijft het beleid, beheer, de uitvoering en de financiering van het stedelijk watersysteem en biedt daarmee een integraal kader voor de komende vijf jaar, met een doorkijk naar de lange termijn (circa 20 jaar).

Centrale doelstelling is het waarborgen van een betrouwbaar, toekomstbestendig en betaalbaar watersysteem, dat bijdraagt aan milieu, leefbaarheid, klimaatadaptatie, duurzaamheid en volksgezondheid. Het ontwerp WRP heeft raakvlakken met de Omgevingsvisie en het Klimaatadaptatieprogramma 2025-2030 van de gemeente Stadskanaal.

Hoofdstuk 1 Maatschappelijke en bestuurlijke context
Dit hoofdstuk plaatst het Water- en Rioleringsprogramma (WRP) in zijn bestuurlijke en beleidsmatige context. Het beschrijft wat het ontwerp WRP is, waarom het is opgesteld en hoe het zich verhoudt tot andere beleidsdocumenten.

Het WRP richt zich op het volledige gemeentelijke watersysteem, met als hoofddoelen: het voorkomen van wateroverlast, het beperken van milieuschade en bescherming van de volksgezondheid. Het programma behandelt de wettelijke gemeentelijke taken voor afvalwater, hemelwater en grondwater en beschrijft hoe de gemeente hier beleid voor voert binnen de kaders van de Omgevingswet.

Het document zelf is uitgebreid en is bedoeld voor een brede doelgroep: bestuurders, beleidsmedewerkers, vakspecialisten en geïnteresseerde inwoners en bedrijven. De informatie is gelaagd opgebouwd, met een compacte kern en verdiepende onderdelen, zoals een document in het kader van de Omgevingswet moet worden opgesteld.

Daarnaast staat in hoofdstuk 1 hoe het WRP samenhangt met andere beleidsniveaus, zoals de gemeentelijke Omgevingsvisie, het Omgevingsplan, waterbeleid van Rijk, provincie en waterschap Hunze en Aa's en andere gemeentelijke thema's zoals klimaatadaptatie.

Het WRP fungeert als omgevingsprogramma dat beleidskeuzes onderbouwt en richting geeft aan juridische uitwerking in het Omgevingsplan.

Verder wordt kort het besluitvormingstraject toegelicht: het WRP is opgesteld door de gemeente, afgestemd met het waterschap, wordt na instemming college en gemeenteraad ter inzage gelegd, na de termijn voor terinzagelegging bestuurlijk vastgesteld en vervolgens gedeeld met provincie en waterschap.

Tot slot bevat het hoofdstuk een evaluatie van het vorige WRP (2021–2025). Daaruit blijkt dat veel geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd en dat de rioolheffing gematigd is gestegen, maar dat niet alle projecten zijn gerealiseerd door onder andere personele ondercapaciteit.

Hoofdstuk 2 Beleidskader gemeentelijke watertaken (afval-, hemel- en grondwater)

<u>Afvalwater</u>
De gemeente is verantwoordelijk voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater naar het overnamepunt van het waterschap. In de bebouwde kom geldt in beginsel een aansluitplicht op de riolering, vanuit het belang van volksgezondheid en milieubescherming. In het buitengebied

wordt maatwerk toegepast, variërend van drukriolering tot individuele afvalwatersystemen (IBA's). Lozingen op de riolering zijn gereguleerd; verzwaring van bestaande lozingen wordt zorgvuldig getoetst op technische en financiële haalbaarheid.

Hemelwater
Het beleid is gericht op het lokaal verwerken van hemelwater. Bij nieuwbouw wordt hemelwater in principe niet meer aangesloten op het riool. In bestaande gebieden zet de gemeente in op afkoppelen, vergroening en het beperken van overstorten. De eigen verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven voor hemelwater op eigen terrein wordt nadrukkelijk benadrukt, ondersteund door communicatie en stimulerende maatregelen.

Grondwater
De gemeentelijke grondwatertaak is beperkt en richt zich op het beperken van structurele grondwateroverlast in de openbare ruimte. De gemeente monitort grondwaterstanden en treft waar nodig maatregelen, zoals drainage. Voor grondwaterproblemen op particulier terrein ligt de verantwoordelijkheid in beginsel bij de eigenaar.

Hoofdstuk 3 Beheer en staat van het watersysteem
Het stedelijk watersysteem van de gemeente Stadskanaal bestaat uit honderden kilometers riolering en een groot aantal technische objecten, waaronder gemalen, persleidingen, wadi's en drainagevoorzieningen. Een aanzienlijk deel van deze infrastructuur nadert het einde van de technische levensduur.

Het WRP kiest voor een integrale beheerbenadering, waarbij rioolvervanging wordt afgestemd met andere opgaven in de openbare ruimte, zoals wegen, groen en klimaatadaptatie. Goed gegevensbeheer, meten en monitoren zijn randvoorwaardelijk om doelmatig te kunnen sturen en toekomstige kosten te beheersen. Intensieve samenwerking met het waterschap en regionale partners is daarbij noodzakelijk.

Hoofdstuk 4 Programmering 2026–2030
In de planperiode 2026–2030 ligt de focus op:

- vervanging en renovatie van verouderde riolen
- maatregelen treffen om wateroverlast bij extreme buien te beperken
- onderhoud en vervanging van gemalen en persleidingen
- verdere professionalisering van gegevensbeheer, meten en monitoren
- bewustwording en stimulering van inwoners (afkoppelen, vergroenen)

De programmering wordt jaarlijks geactualiseerd en waar mogelijk uitgevoerd in samenhang met andere gemeentelijke projecten en in regionale samenwerking.

Hoofdstuk 5 Financiën en ontwikkeling van de rioolheffing
De uitvoering van het WRP wordt volledig bekostigd uit de rioolheffing, conform artikel 228a van de Gemeentewet. De heffing is doel gebonden en mag uitsluitend worden ingezet voor de gemeentelijke watertaken. De gemeente mag geen winst maken en de opbrengsten niet aan andere doelen besteden.

In de afgelopen jaren is de rioolheffing in de gemeente Stadskanaal gematigd gestegen, minder sterk dan het landelijke gemiddelde. Voor 2026 heeft de gemeenteraad de rioolheffing vastgesteld op 210,00 per aansluiting. Voor de periode 2026–2030 neemt de hoogte van de rioolheffing toe. De financiële gevolgen van de plannen in het ontwerp WRP zijn onderzocht met een kostendekkingsberekening.

In de planperiode stijgt de rioolheffing naar € 242,00 in 2031. De berekende exploitatielasten zijn in 2027 circa € 400.000,00 hoger. Dit betekent dat de rioolheffing eenmalig met € 22,00 moet worden verhoogd waardoor de berekende rioolheffing € 232,00 bedraagt.

Dit hogere kosten worden onder andere veroorzaakt door:

- de groeiende vervangingsopgave van de riolering
- noodzakelijke investeringen in klimaatadaptatie
- stijgende beheer-, onderhouds- en energiekosten
- investeringen in professionalisering van beheer en gegevens

Daarnaast is er een doorrekening gemaakt voor de periode tot 2045. Er is berekend dat er in die periode een jaarlijkse stijging van de rioolheffing is van € 2,00 à € 3,00. Het berekende bedrag voor de rioolheffing in 2045 bedraagt dan € 287,00.

Samengevat
Het ontwerp WRP biedt een samenhangend en realistisch kader voor het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken.

Voor college en raad zijn daarbij met name van belang:

- de onvermijdelijkheid van investeringen in de planperiode
- de gevolgen van klimaatverandering voor het stedelijk watersysteem
- de kwetsbaarheid door personele tekorten
- de ontwikkeling van de rioolheffing

Met dit ontwerp WRP kiest de gemeente Stadskanaal voor tijdig handelen, transparantie en verantwoordelijkheid richting huidige en toekomstige inwoners en bedrijven.